

Sygn. akt II Cz 581/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Grzesik

Sędziowie: SO Violetta Osińska

SO Sławomir Krajewski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2013 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku D. S., E. S., I. S.,

z udziałem A. P.,

o dział spadku i podział majątku wspólnego,

na skutek zażalenia wnioskodawczyń na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 18 stycznia 2013 roku, w sprawie II Ns 2622/10

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdzić, iż postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 5 października 2012 roku (sygn. akt II Ns 2622/10) uprawomocniło się w dniu 14 grudnia 2012 roku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie stwierdził, że postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 5 października 2012 roku w sprawie toczącej się pod sygnaturą akt II Ns 2622/10 o dział spadku i podział majątku uprawomocniło się w dniu 6 listopada 2012 roku.

W uzasadnieniu wskazał, że postanowienie z dnia 5 października 2012 roku w sprawie o dział spadku i podział majątku wydane zostało na rozprawie. Jako postanowienie merytoryczne rozstrzygające wniosek, podlegało one zaskarżeniu apelacją (art. 518 k.p.c.). W myśl art. 369 § 1 i 2 k.p.c. apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Jeżeli strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Zgodnie z art. 361 k.p.c. do postanowień stosuje się odpowiednio przepisy o wyrokach, jeżeli kodeks nie stanowi inaczej. Dyspozycja art. 357 § 1 k.p.c. stanowi, że postanowienia ogłoszone na posiedzeniu jawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlegają one zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia postanowienia. Postanowienia te doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem.

Sąd Rejonowy zważył, że wnioskodawczynie, w terminie tygodniowym od ogłoszenia postanowienia, złożyły wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia i jego doręczenie. Złożyły również apelację w ustawowym terminie, jednakże cofnęły ją, na skutek czego umorzono postępowanie wywołane środkiem odwoławczym.

Podkreślono, że czynności sądu podejmowane w celu stwierdzenia prawomocności orzeczenia mają tylko na celu stwierdzenie, czy powstał lub nie powstał stan prawomocności konkretnego orzeczenia. Całe więc postępowanie w przedmiocie stwierdzenia prawomocności ma charakter deklaracyjny.

Stosownie zatem do treści art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. Skoro zatem, z uwagi na umorzenie postępowania wywołanego apelacją, nie złożono skutecznie apelacji (gdyż czynności te należy uznać za niebyłe), postanowienie stosownie do wyżej przywołanych norm uprawomocniło się po upływie dwóch tygodni od dnia doręczenia orzeczenia wnioskodawczyniom wraz z jego pisemnym uzasadnieniem. Postanowienie z dnia 5 października 2012 roku uprawomocniło się w dniu 6 listopada 2012 roku.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyły wnioskodawczynie i zaskarżając postanowienie w całości, wniosły o jego zmianę, poprzez przyjęcie, że postanowienie z dnia 5 października 2012 roku sygn. akt II Ns 2622/10, w przedmiocie działu spadku i podziału majątku wspólnego uprawomocniło się w dniu 14 grudnia 2012 roku, wskutek uprawomocnienia się postanowienia sądu I instancji umarzającego postępowanie wywołane wniesieniem apelacji od tego orzeczenia.

Skarżące zarzuciły Sądowi pierwszej instancji:

1. oparcia rozstrzygnięcia na wadliwym założeniu, że wniesienie przez osoby uprawnione, w ustawowym terminie, dopuszczalnego środka odwoławczego, który następnie został cofnięty, nie ma żadnego wpływu na termin uprawomocnienia się zaskarżonego nim orzeczenia,
2. braku refleksji nad procesowymi i materialnymi skutkami określania terminu uprawomocnienia się orzeczenia zaskarżonego apelacją, bez uwzględnienia możliwej wszak, z przyczyn obiektywnych, długotrwałości postępowania odwoławczego i dopuszczalności cofnięcia środka odwoławczego nawet przed sądem drugiej instancji,
3. potraktowania cofnięcia środka odwoławczego na równi z cofnięciem pozwu, podczas gdy przepis art. 391 § 2 kpc zdanie pierwsze, łączy te dwie instytucje jedynie w zakresie dotyczącym orzeczenia o kosztach,
4. nieuprawnionego zastosowania wobec cofniętego środka odwoławczego analogii, że pozew cofnięty uważa się za niebyły.

W uzasadnieniu skarżące wskazały, że postanowienie z dnia 5 października 2012 roku w przedmiocie działu spadku i podziału majątku wspólnego stało przez wnioskodawczynie zaskarżone apelacją. Pochodziła ona od osób uprawnionych, była dopuszczalna i złożono ją w terminie. Wymieniony środek odwoławczy został cofnięty pismem z dnia 18 listopada 2012 roku. Wobec tego, postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 roku, doręczonym wnioskodawczyniom 5 grudnia 2012 roku, Sąd Rejonowy Szczecin - P. i Zachód umorzył postępowanie wywołane apelacją, pouczając o uprawnieniu do jego zaskarżenia, którego termin upłynął w dniu 12 grudnia 2012 roku. W stosunku do uczestnika A. P. termin ten upłynął 13 grudnia 2012 roku. Wobec tego, postanowienie z dnia 5 października 2012 roku w przedmiocie działu spadku i podziału majątku wspólnego, stało się prawomocne z dniem 14 grudnia 2012 roku, bowiem do 13 grudnia 2012 roku było przedmiotem skutecznie zainicjowanego i nieukończonego postępowania odwoławczego. Z uwagi na możliwą wszak, z przyczyn obiektywnych, długotrwałość postępowania wywołanego wniesieniem środka odwoławczego, przy jednoczesnej dopuszczalności jego cofnięcia nawet przed sądem II instancji, zaakceptowanie poglądu wyrażonego w zaskarżonym postanowieniu z dnia 18 stycznia 2013 roku prowadziłoby w praktyce do powstawania daleko idących, a nawet nieodwracalnych skutków (wynikających z upływu terminów procesowych, czy choćby terminów wykonania zasądzonych świadczeń), pomimo pozostawania w biegu skutecznie zainicjowanego postępowania odwoławczego.

Dalej podniesiono, że wbrew stanowisku Sądu zaprezentowanemu w zaskarżonym postanowieniu do kwestii prawomocności orzeczeń sądowych powstałej wskutek cofnięcia środka odwoławczego nie ma zastosowania zasada, że pozew cofnięty uważa się za niebyły, co podkreślono w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1937

roku, II C 1485/36, OSN (C) (...). Dalej podały, że skutkiem uprawomocnienia się postanowienia Sądu I instancji umarzającego postępowanie odwoławcze jest uprawomocnienie się zaskarżonego orzeczenia. Gdy zaś w przedmiocie umorzenia postępowania wywołanego apelacją orzeka sąd odwoławczy - data umorzenia jest chwila uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia.

W świetle powyższego skarżące uznały należy że zaskarżone apelacją postanowienie z dnia 5 października 2012 r., sygn. akt II Ns 2622/10 w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego, uprawomocniło się z dniem 14 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadnym.

Zgodnie z treścią art. 363 § 1 kpc orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia.

W przypadku cofnięcia apelacji, jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie, zachodzi podstawa do umorzenia postępowania apelacyjnego, o czym wprost stanowi art. 391 § 2 kpc.

Odpowiednie zastosowanie przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, regulujących cofnięcie pozwu (art. 203 § 1 - 4 kpc) ze względu na treść ww. przepisu jest tu wyłączone, za wyjątkiem orzekania o kosztach postępowania.

Brak jest, zatem podstaw do przyjęcia, że cofnięta apelacja nie wywołuje żadnych skutków związanych z jej wniesieniem, przy odpowiednim zastosowaniu art. 203 § 2 zdanie pierwsze kpc.

Wyjaśnienia wymaga, że wniesienie apelacji jest uprawnieniem o charakterze stricte procesowym i dopuszczalność jej cofnięcia bez zgody strony przeciwnej znajduje uzasadnienie w normowanej w art. 378 § 1 kpc zasadzie związania sądu apelacyjnego zakresem zaskarżenia (tak SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 maja 2000 r., III CZP 6/00).

W efekcie o prawomocność orzeczenia w przypadku cofnięcia wniesionej w ustawowym terminie apelacji ma miejsce w chwili uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania nią wywołanego. Dopiero, bowiem od tej chwili można przyjąć, że od postanowienia co do istoty sprawy nie przysługuje środek odwoławczy.

W powyższej kwestii Sąd Okręgowy podziela poglądy ukształtowane w doktrynie prawa (por: Tadeusz Wiśniewski, Komentarz do art. 391 Kodeksu postępowania cywilnego, stan prawny: 2013.03.01 i Andrzej Jakubecki, Komentarz do art. 363 Kodeksu postępowania cywilnego, stan prawny: 2013.01.30).

W tym stanie rzeczy, skoro postanowienie z dnia 29 listopada 2012 roku zostało doręczone wnioskodawczyniom i uczestnikowi odpowiednio w dniach 5 grudnia 2012 roku i 6 grudnia 2012 roku, to z chwilą uzyskania przez nie statusu prawomocności - 14 grudnia 2012 roku, prawomocnym stało się także przedmiotowe postanowienie z dnia 5 października 2012 roku.

Mając na uwadze wszystko powyższe, na podstawie art. 386 § 1 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Zarządzenia:

- odnotować, zakreślić,
- odpisy postanowienia doręczyć stronom,
- zwrócić akta sprawy SR.